

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Segéd-szerkesztő:

KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**

Egyes számok kaphatók: a dohányzószékben.

A néppárt válsága (?)

Nagy volt az öröm Izraelben. A Budapesti Hírlap világgá kürtölte, hogy Zichy János gróf, a néppárt volt elnöke, fényes tehetségű vezére, a kitűnő politikus lemondott a revízió követeléséről — ezzel egyszersmind faképnél hagyta a néppártot s most már elérkezett az a várva-várt boldog pillanat, a mikor a néppárt alkotóelemeire bomlik és mint ilyen, megszűnik létezni. Egyszersmind hullott a dícséret virága az okos, a bölcs gróf fejére, a ki megértette a kor hívó szavát, a liberalizmus igényeit és szakított a középkorba illő sötétiséggel. A Pester Lloydtól egész a Székesfehérvári Hírlapig egyszerre valamennyi észrevette a nemes gróf minden jó tulajdonságát, a vezetésre való hivatottságát.

Mi nyugodtan vártuk a dolgok fejleményeit. Kacagtunk az örvendezőkön, mosolyogva fogadtuk a kárörvendők gúnylódását, a melylyel régi vágyaiknak beteljesedését várták. Tudtuk nagyon jól, hogy Zichy János gróf nem oly anyagból van gyúrva, aki a mai modern liberalizmus szolgálatára kapható volna. Tudtuk nagyon jól, hogy a néppárt sarkalatos elvei sokkal inkább a szívébe gyökereztek,

semhogy azokat onnan a hatalom kedvéért kiirtani lehetne. Pláne pokoli szatírának tartottuk azok jóslatát, a kik szertelen vágyódásukban Zichy János gróf hajóját egyenesen Tisza István kormánya felé látták vitorlázni. Zichy János és Tisza István! Oly óriási két ellenét — tűz és víz, kereszt és mögöded, mely soha nem keveredhetik.

Zichy János gróf az „Aldotmány“ tegnapi számában a következő levelet tetette közzé:

Mivel legutóbb választás-területemben folytatott körutam alkalmával választóimhoz intézett nyilatkozataim részben helytelenül, részben hiányosan reprodukáltak és különösen az egyházpolitikai törvények revízióját illetőleg félreértésre adtak okot, mely félreértés legregnansában a „Budapesti Hírlap“ június hó 26-iki számában jutott kifejezésre: a fenteljezöket tartom szükségesnek röviden kijelenteni: Az országgyűlési néppárt tudvalevőleg revízió nélküli programját hivatalosan sohasem fejtette ki, állást tehát a revízió mérvét és mikéntjét illetőleg a párt nem is foglalhatott el.

E hó 21-én a sopronmegyei Lakompakon az ottani izraelita hitközség előljárónak, különösen a felekezeti-különiség és a zsidó vallás recepciójára vonatkozó törvények revíziójának mikéntje

iránt hozzám intézett kérdésére határozottan kijelenttem, hogy én a felekezeti-különiség lehetőségének megszüntetését feltétlenül követelem és fogom is követelni, a zsidó vallás recepciójáról szóló törvény revízióját illetőleg azonban a recepció „visszaszívását“ magam részéről egy közjogi lehetetlenségnek tartom és mint ilyet soha nem is szorgalmaznám.

Ez az én felfogásom e két kérdést illetőleg. Itélje meg a néppárti közvélemény: vajjon mennyiben ejtettem el ezáltal magát a revízió eszméjét, mennyiben mondtam le az egyházpolitikai törvények revíziójáról és mennyiben dobtam ezen nyilatkozatom által sutba a régi néppárti programot. Nagylángon, 1904. június 28-án.

Zichy János gróf.

Jól tette Zichy gróf, hogy nem válsolt rögtön az ellenfelek és ellenségek eszmeicseréire. A pompás színvállás de hogy történt volna meg egyébként. Dehogy láttuk volna, hogy a néppárt mekkora szálka azoknak a szemében, a kik félnek a kereszténységtől és annak védelmezőitől. A tapasztalat pedig meg fogja őket tanítani arra, hogy a keresztény labdacsoportok kell lenyelnők a magyar keresztény nép pártjától.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓTÁRCAJA.

Nevelés.

Írta: Martzi Ferenc.

Nagyságos jeremiási Jeremiás Lázár kir. tanácsos és tanfelügyelő ur a lehető legkellémesebb érzésekkel kelt fel az ebédő-asztaltól. Ő nagyságának ugyanis nem utolsó földi élvezete az, hogy jól egyék, igyék s ma dűskálhatott ebben az élvezetben. Pompásan ebédelt. Remek volt minden fogás! Meg is dicsérte érte Borbála asszonyságot, a ki a nagyságos urnak — felesége halála óta — nemcsak házvezetőnője, hanem hűséges gondozója, ápolója is volt. Azok közül a régi, botránnyosan becsületes cselédek közül való még, a kik az első szolgálati helyükön meg is vénülnek s a kik akárhányszor hűségesebb odaadással, nagyobb lelkiismeretességgel végzik a ház a dolgait, mint egy némely sepűrűni való feleség.

A nagyságos ur éppen szivarra akart gyujtani, hogy azután végignyujtózzék kényelmes szőnyegdivánján — bizony jól esik nyugalom után a pihenés — a mikor benyit hozzá Borcsa asszony s mosolygó képpel, bizalmaskodva jelen-

tette, hogy valami Kovács Péter nevezetű tanítócska van odakünn a konyhában s szeretne vele beszélni.

— Ha kegyes lenne meghallgatni s megengedni, hogy most mindjárt bejőjön, mert sietős az útja. Azt mondta, messziről jött s úgy fogadta a fuvarost, hogy estére meg is térnek. (Szegény Kovács Péter! Sok szépet mondhatott, míg ezt a magas pártfogást ki tudta érdemelni.)

A tanácsos ur az említett név hallatára egyszerre elfelejtette, hogy ma milyen jól ebédelt. Tűskés bajusza fölborzolódott, mint valami kandúr macskáé, arca hirtelen komorú, szigorúvá változott át, homloka redőkbe szedődött s egész egyéniségében felülkerekedett a kérlelhetetlen hivatalfőnöki gőg.

Halk, félénk kopogtatás hallatszott ekkor az ajtó felől.

A tanácsos ur köszörült egyet a torkán, majd olyan hangon kiáltotta ki a „szabad“-ot, hogy szegény Kovács Péter ott kívül ijedtében aligha tudta volna hirtelen megmondani, hogy az emberiség him, nő avagy semleges nemű tagjai közül neki melyik csoportokhoz is van szerencséje tartani tulajdonképen.

— Kegyes rendeltére bátorzkodtam legalázatosabb tisztelettel megjelenni . . .

Itt aztán elakadt a szava, többet nem tudott szólni . . .

A tanácsos ur elébe állt, még jobban összeráncolta a homlokát s hivatalos ridegességgel mondta:

— A vezetésemre és kormányozásomra bízott egész vármegye tanítóságáról együttvéve sem hallok annyi rosszat, mint egyedül magáról. Hét-hét után jön a panaszos levél hivatalos helyről . . . Maga már két hónap óta nem köszön a tekintetes iskolaszéki elnök urnak, nem csókol kezét a tekintetes jegyző ur feleségének, nem törődik a munkájával, elhanyagolja iskolai dolgait, nem jár a templomba, összéférhetetlen, gőgös, felfuvalkodott, elbizakodott ember, ki ellen már a szülők is fel akarnak zudulni, — ezt mondják a hivatalos jelentések . . .

Tudja maga, hogy egy is elég arra, hogy elcsapjam? Tudja? . . .

Igazán nem tudom elképzelni, hogy honnan szorult magában az a féktelen ambíció, az a nagy gőg! . . . Ugyan bizony, mire hetvenkedik? Tudja maga, hogy mi egy tantó? Tudja? Na, ha még nem tudja, hát én megmondom . . . Egy semmi, egy porszem, a ki örvendjen, hogy él, örvendjen, hogy ural emberek szóba állnak vele . . . Ilyen viselkedéssel, ilyen modorral akar maga

Papp Károly Székesfehérvárott Városház-tér, 5. szám alatt. (Bejárat a Megyeház-utcáról.)
Mindennemű úri-, női-, gyermek- és egyen-ruhák, menyasszonyi kelengyék, függönyök, végáruk, valamint ágynemű-toll tisztítást elvállalom. — Gyász esetekben a legrövidebb idő alatti kiszolgálást ígerek. 2721 156-30

Mai lapunk 4. oldal.

UJDONSÁGOK.

— **Gaudernack József** altábornagy honvédkerületi parancsnok, ki rövid itt tartózkodása alatt városunk valamennyi körének tiszteletét és rokonszenvét vívta ki magának, honvéd lovassági felügyelővé neveztetvén ki, nemsokára bucsut vesz városunktól és új állomására Budapestre távozik körünkből.

— **Keresztzentelés.** A székesfehérvári rk. hívek ismét szép tanujelét adták mély vallásosságuknak és tiszteletré méltó áldozatkésztségüknek. Egy lelkes hívő indítványára gyűjtést indítottak, és rövid idő alatt szép összeg volt együtt, amelyet egy, a Fekete-hegyen felállítandó keresztre fordítottak. Tegnapi történet meg ezen szép kereszt felszentelése. A szertartást, amely d. u. 5 órákor történt, K. Horváth István belv. plébános végezte, aki a felszentelés után renkel beszédet intézett a megjelentekhez. A szép szertartás iránt a hívők óriási érdeklődést tanúsítottak.

— **Választás.** A vármegye közgyűlése ma töltötte be az úrvaszkai ülnöki állást, mely Mátyás Mihály lemondásával üresedett meg. Huszár Ágost alispán megnyitván az ülést, elrendelte a választást. Az egyik szavazatszedő bizottság elnöke ifj. dr. Zichy János gróf volt, a szavazatszedő bizottság tagjai: Dettrich Zsigmond és Rosenfeld Henrik, jegyző: Szabó Sándor. A másodikkal elnök: Verebi Véghe István volt, szavazatszedők: Koller Tivadar és Gyapay Pál, jegyző Szabó István. Az eredményt már a hangulat mutatta, mely mindannyiszor zajos üljenezésben tört ki dr. Kégl Károly nevének említésekor. Beadott 183 szavazat ebből dr. Kégl Károly 127 szavazatot kapott, Dömötör Géza 50-öt így Kégl dr. 71 szótöbbséggel megválasztott. A közgyűlés zugó üljenezéssel fogadta az eredményt. Kégl dr. barátai ma este a Tóvárosi körben fogják ünnepelni a fényes győzelmet.

— **Helyettes-jegyző.** Kálmán Vince főszolgabíró a Tácon elhunyt ifj. Walper József helyére Perl Jenő közlolyi segédjegyzőt helyettes-jegyzővé nevezte ki.

— **Tanulmányút.** Főgimnáziumunk szép képzettségű és ambiciózus tanára: dr. Varga Damján az idei vakációt Sveicban tölti. Freiburgban üti fel főhadis tanulását, ahonnan a környékbeli községek tanulmányozására több kirándulást tesz.

népszerűséget szerezni a tanítás ügyének?! Így ápolja maga az iskola és a szülői ház közt felállítandó kapcsolatot? . . .

— No ebből nem kérek többet. Több szeretés, több alázatosság fiatalember, különben bele török a bicskájába! . . . Elvárom, hogy haza menve gondolkodjék a hallottak felett s hogy megváltozzék! . . . Kérje meg szépen a tekintetes elnök urat — ő nagy jóakarója a mi ügyünknek, ismerem tetőtől-talpig — azután adja meg-mindenkinek az öt megillető tiszteletet, sőt még többet is mint a mennyi jár neki, az ilyen jól esik az embereknek, azután fogjon komolyan a munkához. . . . A hazai kulturának, a magyar közművelődésnek az elemi iskolai oktatás és nevelés a tengelye s e nagy fontosságú, magaslatos munkához nem krákerekre, hanem komoly, lelkiismeretes, tartalmas emberekre van nekünk szükségünk! . . .

Megértette, mit mondtam?! Változzék meg, ez az utolsó szavam! . . . Ellenesetben a törvényes következményeket tulajdonítsa magának! Azért rendellem ide, hogy ezeket jóakarólag megmondjam . . . Most elmehet! . . .

Kovács Péter fillig kipirulva, megszege-nülten, kábultan, lázas fejjel ért ki az utcára s legjobban szeretett volna futni, menekülni ebből

— **Ere vizsgálat.** A helybeli állami főreáliskolába, június 27. és 28-án tartotta meg Bartoneck Géza, a báró Eötvös kollegium igazgatójának elnöklete alatt a Balassa Imre, Braun Győző, Fábrián Gáspár, Szilágyi Pál, Takács Zsigmond és Ványi Zsigmond; jól érettek: Cseh István, Fleischmann Ferenc, Halmos Alajos, Kövessy Dezső; érettek: Briefer Adolf, Engel Ferenc, Grossmann Miklós, Pángi Ferenc, Práger Jenő, Sebők Jenő, Singer Ernő, Szűts Károly és Tehel Ferenc. Egy idegen intézetből jött ismétlő tanuló az érettségi vizsgálatról végkép elutasított.

— **Kinevezés.** Dr. Dieballa Géza orvostudor, városunk szülöttét a Rökus kórház főorvosává nevezték ki.

— **Tanoncmunka-kiállítás.** Nem volt ugyan olyan sok kiállított tárgy az idén, mint két éve, de úgy találjuk, sokkal magasabb színvonalon állott. Nagy érdeme van e tekintetben az ipartestület érdemes vezetőségének és Pausch Ráfél s Molnár Béla iparostanonciskolai tanítóknak. A kiállítást Németh István ipartestületi alelnök nyitotta meg d. e. 10 órákor. Örömmel láttuk azt is, hogy az idén sokkal többen nézték meg mint két éve. A bíráló bizottság reggel 7 órákor kezdte meg működését, és — mint halljuk — teljes elismeréssel adózott a kiállítóknak. A bizottság tagjai: *vas- és fém-ipar részéről:* Sieber N., Lipp A., Ditmár K., Fekete A., Möröcz B., Pórász V., és Hirtling P.; *asztalos-ipar r.:* Nagy József, Kohary József és Nyáry György; *szabó-ipar r.:* Berveiler János, Smohay János; *bognár-ipar r.:* Keszev József; *szíjgyártó-ipar r.:* Papp Sándor; *cipész-ipar r.:* Füzy Márton és Polgár Antal; *csizmadia-ipar r.:* Berghammer József és Luky István; *sütlő-ipar r.:* Pajor István; *kőfaragó-ipar r.:* Slett Ignác és Rákos Ferenc; *kádrár-ipar r.:* Hoffer Ferenc és Veisenfeld János; *könyvkötő-ipar r.:* Friesz József; *kőtelep-ipar r.:* Müller Sándor; *kárpitos-ipar r.:* Sztupa János; *festő és mázoló-ipar r.:* Mayer Lajos; *fodrász-ipar r.:* Kiss Mihály; *kecsiggyártó-ipar r.:* Kovács György.

A kiállított tárgyak csaknem valamennyien dicséretre méltó iparközelést árultak el. Mégis ki kell emelnünk különösen a d. v. gépgyár tanoncainak munkáit, azonfelül Füstér Imre és Mihályi József kárpitosok, Nyáry Gábor asztalos, Peék István és Aschenbrenner István cipész, Schumann József aranyozó, id. Gebauer János és Somogyi János kádrár, Lottka István bogár tanoncainak és egy Felmayer-gyári vésőtanonc munkáit. Hamarjában ezeket a neveket jegyeztük föl, de volt

ott még több szép tárgy is. A kiállítást rendező bizottság a jutalmakat valószínűleg csak a jövő hét folyamán fogja odaítélni és szétosztani. A látogató közönség, közül sokan adakoztak a tanonokok jutalmazására. Így Say Ferenc ipartestületi elnök 10, Fittler Béla t. főügyész 2, dr. Saára, Gyula 10 koronát adományoztak.

— **Az Oltár-egyesület** szokott havi miséjét jövő vasárnap (3-án) 10 órákor, a szemináriumi templomban tartja meg.

— **A Polgári Dalkör Mörött.** Mint említettük, a Polgári Dalkör műkedvelői a móri kath. kör meghívásának engedve megígérték, hogy szept. Péter és Pál napján a Székesfehérvárot fényes sikert aratott „Sárga csikó“-t előadják. Dicséretes ígéretüket be is váltották. Tegnapi volt az előadás a móri kath. kör kerthelyiségében, a Stoffer-féle vendéglőben. Mi sem természetesebb, mint hogy az előadás oly fényesen sikerült, hogy a közönség már belefáradt a tapsoláiba. A tágas nézőtér zsufolóság megtelt nézőközönséggel, akiknek sorában Mör összes intelligenciáját ott láttuk. A dalkör barátai közül Székesfehérvárról is többen rándultak ki ez alkalommal Móra. Bár az ügyesen összeállított színpad egy kissé kicsinynek bizonyult, az előadás sikerét azonban ez a körülmény még sem rontotta. A szereplők egytől-egyik olyan pompásan játszottak, hogy a nézőközönség a darab menetét elejétől végig a legnagyobb lelkesedéssel kísérte. Itt is ugyanazok tüntek ki leginkább, akiket annak idején a Székesfehérvárot tartott előadás alkalmából kiemeltünk. Eppen ekkor nem soroljuk fel őket újra, csupán ismételtelen teljes elismerésünket nyilvánítjuk szép és összhangzó játékuikért. — Most csak azokat emlíjük fel, akiknek a műkedvelők kirándulásában legtöbb érdemük van. Ezek: Fekete Géza, a dalkör agilis elnöke, Hollósy Ferenc (Székesfehérvár) és Kaász Antal (Mór), akik közvetítő- és indítványozóként szerepeltek. No meg a móri kath. kör vezetősége.

— **Rémes szerencsétlenség.** Tudósítónk írja: A nadapri bányában dolgozott Reichardt Vendel munkás. Vigan fűtyörészve lapátolta a homokot, mikor észrevette, hogy a bánya egyik fala ketté vált és omladozni kezdett. A veszedelem oly rohamosan közeledett, hogy a szerencsétlen munkás az ijedségtől mozdulni sem tudott, úgy, hogy ugyanazon helyen érte a földomlás, ahol a veszedelmet észrevette. A közelben dolgozó munkások rögtön segítségére siettek, de csak holttestet áshatták már ki.

a világból, avagy elcsúszni a föld gyomrába, annyira bántotta ez a megszegegyítés, ez a meggyalázás . . . No még így nem beszéltek vele!

— Hát onnyire becsülik a tanítót, a „nemzet napszámát“, a kinek-a-költő szerint még egyszer meg kell hódítania Magyarországot?! S éppen a tanfelügyelő beszél így, a kinek első sorban lenne kötelessége megvédeni a falusi hatalmasságok zsarnokságai és túlkapásai ellen?! S minél tovább töprengtet ezen, annál jobban kezdi már bánni, hogy olyan gyáva, hogy olyan gyámoltalan volt s hogy nem állott a sarkára. Könnyen megtehette volna. Azoknak a besugársóknak minden szava elsőrangú hazugság. S a mint halad messzebb és messzebb megszegegyenítésének helyétől, annál sürűbben támadnak fel agyában a jó gondolatok, a csipős megjegyzések, melyekkel megcáfollhatta volna azokat a vádakat. De hát hiába valók most már azok a jó gondolatok: elkéselt velük. Akkor, ott kellett volna beszélni. A halgatásával csak tetőzte a baját, mert most már a tanfelügyelő meg is erősödhetett azon hitében, hogy azok igazak, mivel egy mentő, egy kifogásoló szava sem volt. Hogy is lehetett ilyen ostoba, ilyen bárgyu?

Ezen való gondolkodás közben oda ért a szekerehez. Felült rá, belebujt a bundájába s

lelkének minden fájdalmát, minden keserűségét abba a néhány szóba löjtötte bele, melyeket a foga közt mormogott ki:

— Hej, de sok gazembert hord a hátán ez a türelmes föld!

Ez a nem éppen hízogó, díjmentesen utalványozott cím és jelleg pedig szöölött az ő iskolaszéki elnökének, a ki akkoriban — ha módjában állt — belefójtotta volna a kis Kovács Pétert egy kanál vízbe. Ezt azonban nem tette meg. Nem azért, hogy ne lett volna neki egy kanala, meg a szükséges mennyiségű vize, hanem egyéb elfogadható okoknál fogva s így megelégedett kevesebbel is s ez az volt, hogy elúzi, eltéti a faluból. E szép és nemes tervének megvalósítása érdekében küldte nyakra-főrére azokat az épületes jelentéseket a tanfelügyelő urhoz.

A nagy ellenszenv, a nagy háborúskodás onnan magyarázódik, hogy Kovács Péter igen ügyes, képzet ember volt. Jól tanított, teljesen otthon érezte magát nemcsak az iskolában, hanem azon dolgokban is, amelyek az iskolaszéki elnök úrnak s az iskolaszéknek képezik a teendőit, a jogait s a kötelességeit. S a milyen nagyon szeretik faluhelyen az elől említett két tulajdonságot, éppen olyan nagyon nem szeretik, ha valaki azt is tudja, a mi nem az ő dolga,

Szlanyinka Ferenc

férfiszabó

Székesfehérvárott, Szent-Imre-utca I. szám.

Ajánlom dúsan felszerelt raktáromat a legfinomabb tavaszi és nyári angol és hazai szövetekből. Vállalkozom miudennemű úri, egyen- és papi ruhák legjutányosabb ár mellett, korrekt és gyors elkészítésére. — Vidékre próba nélkül.

2730 156-31

— **Egy éj Velencében.**

Velencén egy gazdag uri ember ellopta a harangozó tyúkjait. Megesípték és eldöngelték, aztán pedig följelentették. Valaki így emléki meg az esetet:

Bolondosan szép holdvilágos, ábrándos éjszaka volt. A hold ingyen-jegyel furdott a Rialto... illetőleg a papkert alatt a tó vizében. Hogy táncoltak a villik... hogy zokogott a bülbül madár a bürüben — hogy vartogott az a bánatos özvegy béka a lapu alatt!... A nádas mély sóhaja hallszik — és ebből öt perc alatt többet szelnek ereszt, mint a „Só-hajok“ hidja Dandolo doge egész uralma alatt. A léha nádívereg valami könnyűvérű kuplét fujhat, mert a bölömbika mogorva basszusával némitja el. Csend ül a vidékre; némaságát csak annak a magastermetű urnak léptei zavarják, ki most lépett ki a fűzeshől a völgnyre. A torony órája éjjel után egyet ütött. Valjon mi tartja ébren az éji vándort? Oly mély sóhaj szakadt kebléből hogy három-négy katonabéka ijedten a tóba ugrik. Van háza, nagy sóleje, szép sárga hintója, sok pénze, egy felesége, semmi gyermeke. Ily szolid viszonyok között bárki is meglepődött életet élhet. De hát — nem boldog a magyar! — így éji vándorunk névtelen vágyak gerjetik. Lehorgasztott fővel, nesztelen léptekkel halad tova az éjben — nig elert egy elhagyatott közbe, hol a jólelkismeret írmája alatt — nyugodtan aludtak a harangozó és családja. Az udvar nagy szederfáján bóbiskoltak a tyukok, sőt aludt a kakas is. A vándor megállt — fölnezeit a magasba. Nézte a fiastyukot az égen. Hosszan elmerengt — miközben ajkai dalra nyiltak: „Árok is van — gödör is van.“ és szomoruan nézett a sötét-árokba. Majd új gondolat kelt agyában, melyet így formulázott: kijátssom a tila-tila-tila-tila-mat — és az éji vándor letér az egyenes utról. Az éj sötét fátyolát borítja a vidékre, hogy ne lássa a csirkefogók gaztetteit. Fűnn a szederfa ágai között egy sötét alak bevező dala hangzik: „oh édes kis tyutyurám — te leszel a vacsorám!“! De hah! mi az? „Fölébredt a részeg dán! Im világot gyújt, hogy pófamba nézzen! Kanutra mondom, szép éjszaka! El, ha még nem késő!“! Nehéz testek hengergő tömege alatt tiz lépésen letarolja a gyenge krumplicsár — „és őt — kihez nem fért a szó — legyűrte a harangozó! A holdvilág is ott volt a lagzinál — s búsan nézte szomszéd bácsi mit csinál!“! Mit csinál? Mire a rózsaujú hajnal kilépett ágyából, a vert éji vándor tizenhét napra feküdt az övébe.

mivelhogy az ilyen embert nem egy könnyen lehet megfélemlíteni s nagyobb respektusra szoktatni. Ezt már kitapasztalták több helyen.

Nohát itt kezdődött a baj. Végződött pedig ott, hogy a kicsi tanítóznak a sok veszekedés közben is megakadt a szemé az iskolaszéki elnök úrnak a leánykáján, a ki 18 éves volt s a kinek szép, szőke haját, lenvirágkék szemét, lilium termetét bizony a mesebeli tündériszonyokkák is megirigyelhetnék volna. Az elnök ur természetesen hallani sem akart erről a dologról s így kétszeres ok volt az üldözésre...

Nem egy ilyen tanítócskának nevelte ő fel a leányát, nem egy ilyenek gyűjtötte össze szép kis vagyonát... Nagyságos asszonyt akar csinálni Ilonkából, valóságos nagyságos asszonyt. Jussa volna hozzá, vagy mi a kő! Most már nemcsak nemesi levél van a tulipános láda fekének, hanem több ezrekről szóló takarékpénztári könyvecské is... Olyan férjéet akar tehát neki keresni, a ki a család régi fényét, hírnevét megint fel fogja támasztani. Azt hamar elfeleli a világ, hogy ő csak fűszeres volt...

(Vége köv.)

— **Dr. Czapary László**, a ki a Vörösmartykőr titkári állásában 13 éven keresztül lelkiismeretes buzgósággal fáradozott, beadta lemondását, a mit a Kőr tagjai igaz sajnálattal hallottak.

— **Sztrájkoló aratók.** Ilyen címen tárgyalták lapjaink a családi pusztai aratómunkásainak ügyét. Mi szándékosan hallgattunk a dologról, mert nem tartottuk észszerűnek, hogy egy olyan munkásmozgalmat, amelynek sztrájk-jellege alig volt, mint bérharcot, világáig kúrtóljunk s ezáltal az amugy is fenyegető arató-sztrájkot tápot adjunk. Nem itunk róla, (bár bizton merjük állítani, hogy összes lapjainknál előbb tudtuk) mert bennünket az *újság-éhség* sem izgat, amikor a közérdek szempontjából okosabbnak találjuk a hallgatást. Most is csak azért foglalkozunk vele, hogy a számyra kelt híreszteléseket megcáfoljuk. Az egész dolog abban állott, hogy a *már régebben előre szerződött aratómunkások megkísérelték, hogy hátha lehetne szépszerivel segíteni azon a bajon, amely most a gyenge termés miatt nyakukba szakadt.* Kégl György föld-birtokos, hogy minden kellemetlenségnek elejét vegye, Kálmán Vince főszoigabirót értesítette a dologról. A főszoigabiró ki is ment és miután megértette a munkásokkal, hogy követelésük sem nem jogos, sem nem méltányos (mert hisz a gazda nem oka a rossz termésnek) a munkások szépen hozzáálltak az aratóshoz. Józan észszel ezt csak senki sem nevezheti sztrájkknak?!

— **A csákvári róm. kath. legényegylet** 1. évi július hó 10-ikén, saját könyvtára javára, a német kertek alján, a „Csákvári Plebána Czeclia-egylet“ énekkarának közreműködésével zártkörű nyári táncmulatsógot rendez. Belépődíj személyenként 80 fillér, családijegy 1 kor. 60 fillér. Kezdeté délután 4 órakor. Vendégülös: Mádler István.

— **Rabbiválasztás.** Az orthodox izr. hitközség Heinrich Armin zalalóví rabbit választotta meg rabbinak. Lévő persze német község s a rabbi urnak Fehérvárot is kell németül beszélni. Furcsa! Fehérvár színmagyar város, itt mindenki beszél magyarul Csak a katonák és a mélyen tisztelt zsidóság nem. Ők istápolói itt a német szellemnek. Szégyen és gyalázat! De azért a mélyen tisztelt zsidóság szokta a fejnkhöz verni magyar hazánk iránt való kötelességeinket s oktat bennünket arra, hogy miylennek kell lenni az igaz magyarnak. Pedig ha mélyebben néznék, beláthatják, hogy a német szellemnek ők a meglegályai és kerészei.

— **Panaszos levél.** „Tekintetes Szerkesztő ur! Engedje meg, hogy b. lapjában felhívjam az érdekelt közönség figyelmét arra megdöbbentő körülményre, amelyet ma tapasztaltam. Egy falusi polgár-ember járt a hivatalunkban. Amíg dolga elintézését várta, beszédbe elegyedett a hivatal-szolgáival. A szegény ember azon panaszkodott, hogy ma már nem elég, hogy gabona sem terem, még a jószágait is pótom áron kell elvesztetgetniök a falusi gazdáknak, mert a mérsárosok 33 krnál többet a legszebb borjuért sem adnak. — Fél füllel hallgattam a beszélgetést; de ekkor már tettem a tollat, és — hogy meggyőződjem, jól hallottam-e a beszélgetést, — odaforodultam a panaszkodóhoz: „Mennyiért adta el a borjut, atyámfia?“ — „33 krért, tekintetes uram.“ „Nem lehet az, jó ember. Hát hiszi, hogy akkor nekünk 1 frtért adnak a botjuhust?“ „Már azt én nem tudom, tekintetes uram, hogy maguk mit fizetnek érte, de hogy én tőlem 33 krnál drágábbért nem akarták megvenni, arra hitelék.“ Nem folytattam tovább a beszélgetést, mert nem tudtam magamba fojani dühömet. Hát nem szegénytelen állapot az, hogy a közönséget így kiszarolják némely lelkiismeretlen emberek? Csakugyan igaza volt a „Fejérmegyei Napló“-nak, amikor a zombori polgármester erőlyes intézkedését követendő példaként hozta fel. Végre is türelmetlen állapot, hogy a kartell-sáncbaiba meghuzódott mérsárosok és hen-

tesek büntetlenül sarcolják meg úgy az eladókat, mint a vevőket. Soraim szives közléseért fogadják előre is: a nagyközönség háláját és elismerését. Igaz tisztelettel Székesfehérvár, 1904. jun. 28. s. k.“

— **Halálozás.** Ricker János, a Számmer Imre-féle könyvnyomda gépmestere Kelenföldön — a hova négy héttel ezelőtt gyógykezelése végett üdülni ment — f. hó 26-án 29 éves korában tüdővészben elhunyt. Az elhunyt özvegyet és két kis árvtát hagyott hátra.

— **Csendélet Sárosdon.** Sárosdi levelezőnk írja a következőket: Hogy milyen szomorúak a vagyoni és életbiztonsági állapotok, azt a 27-én történt eset igazolja. Hogy mindennek az észbütítő, lelketrontó pánika az oka, az természetes. Mert itt az a szokás, hogy a szatocsok a boltajtó elé kihengergetett fatörzseken elhelyezkedett atyafiaknak lüterszámra hordják a finom (?) spirituszt. Ha a vendég már fizetni nem tud, bezárják a boltot, a sárgaföldig elázott alakok pedig az árokban fetrengenek. Így történt a fenti napon is a H.-féle szatocsbolt előtt. Estére kelve a szél egy kicsit kizútsa a részeket fejből a gázt, és — mivel a rettenetes ital szörnyen égette a gyomrukat — frissítőre vágytak. Beállítottak a R.-féle korcsmába. A korcsmáros nem lévén otthon, a két duhaj alak annál jobban handabandázott. Mire R. hazért, Keizer József már kiverte társát a korcsmából s egyedül káromkodott. Rendelte a sört nyakra-főre; de fizetni nem akart. Sőt mikor a korcsmáros erre felszólítani merészelt, agyonveréssel fenyegette. A megriadt korcsmáros az eljárásához folyamodott segítségért. Nagy nehezen sikerült egy baktert kapnia, aki azonban úgy vélekedett: „No hát azért nem akaszthatom fel!“ Keizer pedig zavartalanul tört, zuzott mindent, ami a kezéigébe került, és káromkodott mint a jégeső. Végre is a korcsmáros úgy szabadult meg től, hogy — kizárta öklmét. Keizer pedig dörömbölt közel éjfélig zavartalanul, a mig csak bele nem fáradt. A község lakossága pedig élvezte a „csendéletet“.

— **Újkori Robinson.** Nemes István helybeli lakos István nevű, 9 éves fia, már legalább tizszer szökött meg szüleitől, hogy valahol egy új világot (szízet) fedezzen fel, ahol *nemes* hajlamait kielégíthesse. Természetesen, alig jutott egyszer is tovább Keresztésnél. De a legutóbbi expedíciója éppen 2 hétig tartott; eddig írást sem hallottak szülei. Egy polgárembernél húzza meg magát és sehogysem akart visszatérni szüleihez. Véletlenül akadtak rá; most azon gondolkoznak, hogy beadják a javító-intézetbe, mert még utóbb is valami nagy ségyent hoz tisztességben megderesedett fejükre.

— **Tolvaj asszony.** Pátkai tudósítónk írja: f. hó 24-én reggel 8 óra tájban egy asszony, Poleszák Mária, aki egy majori béressel éi vadhá-zasságban, szép csendesen belopódott özv. Schön Mihályné szatocsüzletébe. Körülnezeit, nem látott senkit. Első gondolata a pénzesfiók volt, kifeszítette, a bennelevő számlákat, nyugtákat, melyeket papírpénznek vélt) továbbá a benne levő összes aprópénzeket kosarába gyömöszölte és ellillant a boltból. Eppen akkor vette észre Schöné, mikor kiosont a tolvaj. Utána! Az asszony ijed-tében eiszörta a papirokat, a pénzt. Végre sikerült elfogni és a község házára kísérték.

— **A baka meg a cseresnyefa.** Irói tollat érdemel az a novellának való eset, amely most a lippai manőverek alatt történt. Egy faluban tartottak pihenőt a katonák és a század parancsnoka kiadta az ordrt, hogy aki meg meri dézsmálni a gyümölcsös kertek fát, azt egyszerűen kiköt-teti. Mi sem természetesebb tehát, mint az hogy rövidesen akadt egy delikvens, akit ki kellett kö-tetni exemplum kedvéért. A paraszt, aki panaszt emelt a pákosztos hadfi ellen, szörnyen megrö-könyödött, amikor látta, hogy a letépett pár cse-resnyéért milyen kegyetlenül lakolt meg a baka. Oda

készülnek Csúcs István kitudó hírnevű cipész műhelyében.
Pompás választékot tartok mindennemű lábbeliekből, melyeknek kitudó minőségeért felelősséget vállalok. Leghírnevesebb angol cipőkrémek és cipőfénymázak. **Raktár Székesfehérvár, Nádor-utca (Eisenbart óras mellett.)** 52-10

2729

is alázatoskodott az ítélet végrehajtására felügyelő őrmesterhez:

— Strázsamester uram, az a pár pötyty cseresnye nem érdemel ekkora ceremóniát.

— Hát akkor mért ment panaszra? — mondult rá az őrmester.

— Hisz ha tudtam volna, hogy ez lesz a vége!

Azzal eloldalgott a pitvarajtóig. Onnan nézte, mint kötözik a sötéten néző bakát ahhoz a cseresnyeához, melyet megdézsmált. Az őrmester megvizsgálta, forsrifitosan kötötték-e ki az ípsét: azután egy őrt hagyva hátra, elment a „század körletbe” rendet csinálni. A kikötött bakka eleinte tréfára fogta a dolgot, legénykedett, még valami bakanótát is dudolt. De a nap erősen az arcába tüzelt és a marsolásba összetörődött teste nem bírta sokáig azt a merev mozdulatlanságot, amibe a kötelek feszítése kényszerítette. Egy-egy káromkodásfélét mormolt. Tartotta magát még egy kis ideig, de azután hocsuklott a tőrle és a feje fáradtan zökken a mellére. Eddig csak nyugton volt a panaszos gazda, de amikor látta, hogy a kikötésnek feje sem tréfa, nekifohászott az őrhöz fordulva:

— Nem lehetne ezen a dolgon fordítani?

— Bajosan.

— Pedig elpusztul ez a szegény pára.

— Ha is — ez a reglama, annak muszáj engedelmessékedni.

— Hát csak nem oldhatjuk le a kötelet.

— Azt nem. Majd ha letelt a két óra, mert a bakka is, a kötel is a kintstáré.

— De a cseresnye az enyém, szót a gazda nagyot fohászkozva, szekereccért ment a fészerebe és — kivágta a fát. Mikor elkészült vele, négy ujjával letörölte a homlokát s felsóhajtott:

— Pedig a nagyapám ültette.

— Ragados állati betegségek legutóbbi hiv.

kimutatása. *Fecskesség:* sárbogárdi Sárkeresztúr; székesfehérvári Pátka, Seregélyes, Velence, váli Bicske, Óbarok, Vértessacsna. *Szaj- és körömfajás:* sárbogárdi Hercegfalva 17 u., Káloz 3 m.; székesfehérvári Nagyláng 2 u., Pákozdi; váli Bicske 1 m. *Rühkór:* váli Szár ló, Tárnok ló. *Székessorbánc:* adonyi Rácalmás 1 p.; sárbogárdi Cece 1 m., Sároregres 2 u.; székesfehérvári Csösz 6 u., Nádaslady 13 u., Seregélyes, Sukoró 7 u., Szabadbattyán 6 u., Tác 17 u., Zámoly 11 u.; váli Bicske 1 p., Csabdi 1 p., Etyek. *Székesszék:* adonyi Dunaadony, Pusztaszabolcs 1 m.; móri Csákvár 8 u., Magyaralmás 9 u., Pusztavám 25 u., Söréd 10 u.; sárbogárdi Hercegfalva 8 u.; székesfehérvári Csör 10 u.; Iszkaasztorgyörgy 16 u., Pákozdi, Seregélyes; váli Baracska, Csabdi 3 u., Kajászó-szentpéter 2 u., Mány, Tabajd 7 u.

— **Vizbafut.** Dornyai István 17 éves csákvári legény a nyár melege előtt a lószató vizébe indult fürödni. Uszni nem tudván, elmerült. Társai — sötét lén — nem vették észre eltűnését és csak másnap a véletlen folytán akadtak rá a szerencsétlenül járt legényke holt tetemére.

— **Szerencsétlenség.** *Kadlicské* Katalin 21 éves ürömpuztai leány kazalozás közben leesett a kazalról s oly súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy életbenmaradásához alig van remény.

Játszóteret Székesfehérvár gyermekeinek!

Székesfehérvár szabadkirályi város tekintetes iskolaszékéhez és képviselőtestületéhez volna egy alázatos kéresem. Nem más, csak hogy az alábbi sorokat figyelemre méltatni s azok felett jó szívet és áldozatra kész lélekkel gondolkodni sziveskedjenek.

A lefolyt hét városunkban a tornavizsgák jegyében állott. Kicsiny és nagy fiukat, apró és serdülő leánykákat láttunk gyors egymásutánban a vásártéren, a tűzoltó lakatanya udvarán és egyebütt, amint buzgó tornamestereik vezetésével a testedzés terén szerzett gyakorlatosságukat bemutatták.

Szép és nagy munkát végeztek tanítóink a gondjaikra bízott gyermekekkel. A város közönsége s első sorban a szülők hálával gondolnak

az iskolaszék érdemes elnökére, ki lelke volt az egész nagy munkának, hálával adóznak a tanterület buzgó tagjainak az elért szép eredményért.

Am a tornavizsgák egy oly intézmény hiányára mutattak rá városunkban, a mely hiány, míg pótolva nem lesz, eredményes, igazán szakszerű tornatanításról, impozáns, zavartalan lefolyású tornavizsgákról nálunk szó sem lehet.

Az a rendetlenség, melynek a fiúk tornavizsgálata alkalmával szemtanúi voltunk, az az óriási porfelhő, melyet a délnyugati szél a vásártéren a leánykák szemébe és tüdejébe szarmasztott, napnál világosabban bebizonyította egy városunkban létesítendő gyermek-játszóter szükségességét.

Tudom, hogy eladósodott városnál nagy fát mozgatnak, mikor egy ilyen, anyagi áldozatokba kerülő intézmény létesítéséről merek szólni, de az az elvem, hogy aki á-t mond, annak b-t is kell mondania. Ha városunk iskolaszéke — igen helyesen — kiváló súlyt helyez a város gyermekeinek testi képzésére, akkor nem szabad visszariadnia a pár ezer korona költségtől sem, mely ezt a törekvést, a gyermekek testi nevelését óriási mértékben előmozdítaná.

Ismételem, egy ilyen játszóter nélkül sikeres tornatanítást el sem tudok képzelni. A legtöbb iskolánál — a belvárosiaktól eltekintve — a szertornázásra még csak meg van az alkalom, de a menetelések kellő begyakorlása, a nagyobb próbák megtartása — s itt a gymnasiumot sem veszem ki — a szűk udvarokban teljesen lehetetlen.

A polgári leányiskola növendékei egész éven át — még kora ősszel és késő tavasszal is — fülledt s a leggondosabb intézkedés dacára is poros teremben kénytelenek tornaóráikat megtartani. Ha szabad levegőt akarnak élvezni, sőtálni kénytelenek vagy a tűzoltó lakatanyán alkalmatlankodni.

Ha aztán a vizsga napján Aeolus ur csak némileg is haragos és kinyitja tömlőit, akkor előáll az az emberkinzás, melyben sem Istennek, sem embernek nem telhetik kedve, melynek az elemiiskolás leánykák tornavizsgálata alkalmával voltunk szemtanúi. Minthogy elmékedtem a dolog felett, elmondhatom azt is, hogy mily szempontokat vélnek én szem előtt tartandóknak a játszóter megválasztásánál. — Először is játszóternek olyan helyen kellene létesülnie, mely az egészséges, üde, testet életető, lelket vidámító friss levegőt első kézből kapja. *Mely a portól teljesen ment legyen.* Másodsor: olyan helyet kell okvetlenül választani, mely a legtöbb iskolához lehetőleg közel van, s így az időt a felesleges utcai meneteléssel a tanulók nem fecsérelik. Harmadszor: a hely megszerzésének nem szabad tulságos anyagi áldozatba kerülnie.

Ilyen helyet a városban egyet ismerek: a korcsolya pálya északi részén elterülő kaszáló. Itt portól sohasem kell félni, a levegő mindig tiszta; a tóvárosi s a vízivárosi iskolák kivételével minden iskolához közel fekszik, (a belvárosi és palotavárosi iskolákhoz közelebb, mint bármely más képzelhető hely) s minthogy e terület soha házhely gyanánt felhasználható nem lesz, azt hiszem, aránylag alacsony áron megszerzhető.

Tessék ebből a területből egy körülbelül két kat. holdnyi részt kibasítani, feltölteni, a szükséges tornaszerekkel ellátni és — *bekerülni.* Nem kell a vásártéren minden évben új léckerítést készíteni és mégis rend lesz. A játszóter határozottan különítenék el a publikum helyétől s vizsgák alkalmával ide is csak némi — igen csekély — belépő díj ellenében, bocsátassék be a közönség.

Ez némi állandó költségfedezetnek is be fog válni. Azt hiszem elég a reáliskola példájára hivatkozni.

A teret mindjárt a kezdet kezdetén körül-fásítanám, különösen annak déli és nyugati oldalát a nap és északi oldalát a szél ellen. Ismét a reáliskola példája mutatja, mint lehet némi gonddal másfél évtized alatt egy ilyen teret paradicsommá változtatni.

De nem folytatom tovább.

Illetékes helyen gondolkodjanak felőle: érdemes-e a tervvel foglalkozni? Dixi.

IRODALOM.

Uj zeneművek. Nagy Géza zeneszerző tollából két füzet jelent meg a Rózsavölgyi cég kiadásában. Az egyik öt zongoradarabot tartalmaz: *5 Moroccan intimes* címmel, a második 2 műdalt *Leuau és Dengi János* egy-egy költeményére. A zongoradarabok címei: *Introduchenet Air, Romanc, Dene-melatus Consolationer Adien.* A bevezetés mindjárt szokatlanságával tűnik fel, amennyiben a szerző nem jelzi a taktust, hanem ütemelosztást e helyett folytatólágalosan minden közbesső vonás nélkül írja meg a tételt. Nagyon hangulatos a két melodia és a *Consolation.* A füzet ára 4 korona.

A kiadott két műdal is a szerző tehetsége mellett bizonyít különösen a második, amelyet *Dengi* költeményére írt, ára 3 korona. — *Petie suite hongroise* címmel csinos melodikus darabokat írt 2 zongorára 8 kézre *Horváth Géza,* a Bécsben élő magyar szerző, aki már eddig is sok szép művel gazdagította a tanuló ifjúság zenei irodalmát. A kis magyar *suite* rendkívül hálásnak ígérkezik nyilvános zeneintézetekben vizsgázó növendékek számára, akik amellet hogy a fel-fogásában való helyes érzéket dokumentálhatnak a kompozíció előadásában, technikai haladásuknak is bizonyosságát adhatják, miután a *suite* helyes interpretálása már bizonyos technikai késültséget tételez fel. Áll ez különösen a *Rondino* tételre amelyben a növendék a ritmikai biztonság dolgában is igazolhatja zenei képességét. Ára a zeneműnek 5 korona.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek becses tudomására adni, hogy a **KESZEI-féle, székesfehérvári, jöhrnevi gyárat átvettük s azt mostantól kezdve**

Borza Ignác és Társa

néven tovább vezetjük.

Egyben igen kérjük a mélyen tisztelt közönséget és kereskedő urakat, amennyiben

kocsi alkatrészekben, kész gazdasági-és uri kocskiban, hajlított famunkákban, tömören hajlított és kerti székben s asztalfelszerelésekben

bármiféle szükségletük volna, forduljanak teljes bizalommal hozzánk s iparkodni fogunk jó munkánkkal és méltányos árainkkal a t. vevőközönség igényeit minden tekintetben kielégíteni.

Fatörzsek metszését is elvállaljuk. Megrendelések azonnal eszközöltetnek. **Használt kocsi becsereáltetnek.** Uri-kocsi raktárunkat a legrovidebb idő alatt felállítjuk. 10-0

Kiváló tisztolattal
Borza Ignác és Társa
Székesfehérvár,
Széchenyi-utca 81. szám.

2768